

LUKAS 1:26-56

In de eerste verzen van hoofdstuk 1 liet Lukas zien hoe God de eeuwenlange stilte en onderdrukking doorbrak met de vervulling van de profetie uit Maleachi: de aankondiging van Johannes de Doper, de profeet die de weg zal bereiden voor de redding van Gods volk. Daarmee maakt hij duidelijk: God heeft ons niet verlaten maar Zijn plan van redding is in beweging gezet. Toch is Johannes niet het einddoel. Nu verschuift Lukas de aandacht naar een nog grotere aankondiging: niet de voorloper, maar de Messias zelf wordt aangekondigd.

1) LUKAS 1:26-30: VAN JERUZALEM NAAR NAZARETH

Lukas liet bij de aankondiging van Johannes de Doper zien dat hij geworteld was in de priesterlijke orde van Aäron en de Leviëten. Als zoon van een priester, rechtmatig aangesteld volgens de Wet van Mozes, werd zijn komst aangekondigd in het hart van de tempel, tijdens een officiële priesterlijke dienst. Daarmee benadrukt Lukas dat de bevestiging van Johannes in de lijn van het oude verbond staat, de oude gang van zaken. Nu verlegt Lukas het verhaal naar de aankondiging van Jezus. Ook dit gebeurt door Gabriël, maar niet in de tempel of bij een priester, maar bij een eenvoudig meisje in Nazareth. Zo begint Lukas zijn evangelie met een krachtig contrast duidelijk te maken.

 Lees Lukas 1:26-30

Besprek samen één of meerdere vragen, hoe spreekt deze tekst tot jou?

INTERPRETATIE: WAT ZEGT DEZE TEKST NOU EIGENLIJK?

Welke overeenkomsten en welke contrasten brengt Lukas aan tussen de aankondigingen van de geboortes van Johannes en Jezus?

DIEPGANG: WELKE INZICHTEN ZITTEN ER IN DEZE TEKST?

Je zou Johannes mede kunnen zien als beeld-drager van Israël en het oude verbond zoals ze bedoeld zijn: vooruitwijzen naar Christus. Welke Bijbelse verhalen of thema's zouden nog meer dit beeld kunnen dragen?

TOEPASSING: HOE PAS IK DIT TOE IN MIJN LEVEN?

God geeft ieder van ons een taak, soms groot en zichtbaar, soms klein en verborgen. Waarin zie jij op dit moment een kans om God te dienen?

REFLECTIE: HOE GA IK HIERMEE OM?

Hoe heb jij Gods genade persoonlijk beleefd, op het moment dat je er bewust van werd, bijvoorbeeld toen je tot het geloof kwam?

Toelichting studieleider

Interpretatie

Van de spreekwoordelijk hoogste en voornaamste plek in het land, de Tempel in de hoofdstad Jeruzalem, wordt Gabriël gestuurd naar een 'nietzeggend' stadje Nazareth (mogelijk "twijgje", van het Hebreeuwse woord *nezer*) in Galilea. Hier woonden in die tijd Joden én ook veel heidenen, waardoor veel Joden neerkeken op mensen uit Nazareth (Joh. 1:46: "Kan er iets goeds komen uit Nazareth?"). Hiermee laat God zien dat iemand nog groter dan Johannes de Doper, de Messias zelf, niet voortkomt uit wat mensen als hoog en voornaam zien, maar uit Gods kracht, liefde en genade, die kijkt naar de harten van de mensen, en niet de status of afkomst. Naast de profetie over Johannes de Doper door Ma-leachi, is er ook over de Messias geprofeteerd dat Hij - 'Twijgje' (*nezer*) - uit Nazareth en Galilea zou komen (Jes. 9:1, Matt. 2:23, Zach. 6:12).

Lukas noemt Maria een "maagd" (*parthenos*; een jonge, ongetrouwd en onbevlekt meisje, al voorbij de pubertijd). Mattheüs verwijst hierbij naar Jes. 7:14 ("Daarom zal de Heere Zelf u een teken geven: Zie, de maagd zal zwanger worden. Zij zal een Zoon baren en Hem de naam Immanuel geven."). In het Hebreeuws staat hier het woord "*almah*", wat naast maagd ook "jonge vrouw" kan betekenen. Maar de context, Lukas' verwijzing naar Jesaja en de Septuagint (Griekse OT), vertalen alles als een letterlijke maagd (*parthenos*). Bovendien is het ook geen bijzonder teken als een jonge vrouw een zoon baart, maar een maagd is een absoluut teken van God.

In die tijd werden vrouwen vaak uitgehuwelijkt vanaf de leeftijd dat ze geslachtsrijp waren (12-15 jaar oud). Mannen waren vaak al wat ouder (18-20 jaar). In de Joodse cultuur en wettelijke voorschriften (Deut. 22:23-27), begon het huwelijk met een verloving van ongeveer een jaar tijd, waarin de bruid en bruidegom nog apart woonden en nog geen gemeenschap hadden. Maria was waarschijnlijk rond de 13-15 jaar oud, Jozef rond de 18-20.

Diepgang

Er zijn meerdere voorbeelden te vinden in de Bijbel waarbij we een duidelijk patroon zien dat God eerst iets of iemand stuurt en vervolgens nog iets beters of vollers stuurt:

- Ezaü en Jakob (Gen. 25-27): de eerstgeborene volgens recht, maar Jakob ontvangt het verbond door Gods verkiezing.
- Saul en David (1 Sam. 9-16): Saul als eerste koning naar de wil van het volk, David als koning naar Gods hart.
- Mozes en Jozua (Deut. 34; Joz. 1): Mozes brengt tot de grens, Jozua (zelfde naam als Jezus: Yeshua) leidt het volk werkelijk binnen in het beloofde land.
- Thema's: Wet > evangelie (geloof), oude > nieuwe verbond, Israël > hele wereld, vlees > geest, etc.

2) LUK. 1:31-33: MESSIAANSE PROFETIEËN VERVULD

Lukas begon zijn evangelie (1:1-4) met dat hij alles “zeer zorgvuldig” vastgelegd heeft. Dat hebben we direct kunnen merken doordat Lukas met veel details de gebeurtenissen rondom de geboorte Johannes de Doper heeft vastgelegd. En dat geeft niet alleen het zorgvuldige onderzoek van Lukas aan, het geeft ook aan dat hij deze details gebruikt als onderbouwing van de legitimiteit en achtergrond van Johannes, als officiële profeet uit het priesterlijke geslacht, en dat met hem eeuwenoude profetieën uit Maleachi zijn uitgekomen. Kortom, Lukas onderbouwt dat de vervulling van de eeuwenoude beloftes aan Israël nu daadwerkelijk zijn uitgekomen door historische gebeurtenissen te koppelen aan beloften en profetieën uit het OT. Deze lijn trekt hij nu door met de aankondiging van de geboorte van Jezus.

 Lees Lukas 1:31-33, Jesaja 7:14, 9:6, 54:5 en Psalm 132:11

Bespreek samen één of meerdere vragen, hoe spreekt deze tekst tot jou?

INTERPRETATIE: WAT ZEGT DEZE TEKST NOU EIGENLIJK?

Hoe zou een Joodse lezer uit die tijd deze verzen begrepen hebben? Wat zeggen ze over wie de Messias is en wat Hij ging/gaat doen?

DIEPGANG: WELKE INZICHTEN ZITTEN ER IN DEZE TEKST?

In hoeverre of in welk opzicht denk je dat de heerschappij van Jezus, en het eeuwige Koninkrijk, nu al vervuld is of nog vervuld zal worden?

TOEPASSING: HOE PAS IK DIT TOE IN MIJN LEVEN?

Hoe kan de zekerheid van Jezus als eeuwige Koning jou helpen om minder vast te zitten aan tijdelijke zorgen of verlangens?

REFLECTIE: HOE GA IK HIERMEE OM?

Waar ervaar jij nu het meest behoefte aan: Jezus als Redder die vergeeft, of als Koning die regeert en leidinggeeft?

Toelichting studieleider

Interpretatie

Gabriël geeft Maria de opdracht om haar kind “Jezus” te noemen (Yeshua/Joshua, “de HEER redt”). Gabriël quote hier Jesaja, maar daar staat dat de maagd Hem de naam “Immanuel” zal geven (“God met ons”). In de bijbel wordt met “naam” vaak geen “roepnaam” bedoeld, maar meer een titel of

omschrijving. De naam "God met ons" wil dus iets zeggen over de Messias: dat Hij God onder de mensen zal zijn. Net als dat God bij Israël was in het Tabernakel in de woestijn, zo zal God ook Zelf bij de mensen zijn door de persoon van de Messias.

De Messias zal "Zoon van God" worden genoemd en ook de troon van David ontvangen en een eeuwige Koning over Israël worden. Letterlijk gezien is dit misschien ook wel het beeld wat de meeste Joden uit die tijd over de Messias hadden: Hij zal komen, de Romeinen verslaan, en een eeuwig Koninkrijk oprichten die nooit meer zal vergaan. Je kunt je dus ook voorstellen dat veel Joden moeite hadden om hoe Jezus zich gedroeg (als Lam) te matchen met het beeld wat zij hadden van de Messias (een Leeuw). Toch hadden zij beter kunnen weten. Het OT profeteert niet alleen over de Leeuw, maar ook over Jezus als Lam, zoals de Lijdende Dienaar (Jes. 52/53). Sommige Joodse rabbijnen benoemen die twee ogenschijnlijke gezichten van de Messias ook wel als "Mashiach ben David" (Zoon van David, de overwinnende Koning) en "Mashiach ben Yosef" (Zoon van Jozef, de lijdende Dienaar).

Diepgang

Jezus zei zelf dat Zijn Koninkrijk niet van deze wereld was (Joh. 18:36). Katholieken en sommige traditionele protestanten zien de vervulling van Jezus' koninkrijk vooral als nu al door de kerk, met Jezus als Koning vanuit de hemel. Evangelischen en gereformeerden leggen vaak de nadruk op **al én nog niet** (*Already but not yet*): Jezus regeert nu al geestelijk, maar de volle (letterlijke) vervulling komt pas bij Zijn terugkeer. Pinkster- en charismatische gemeenten benadrukken de tekenen van dat koninkrijk die nu al zichtbaar zijn (zoals fysieke genezing), terwijl anderen verwachten dat Jezus nu geestelijk regeert maar in de toekomst letterlijk zal regeren vanuit Jeruzalem en zo de beloften aan Israël vervult. Lukas maakt hoe dan ook duidelijk dat dit koningschap al begonnen is en nooit zal eindigen.

3) LUK. 1:34-38: HET GELOOF VAN MARIA

God kondigde vaker bovennatuurlijke krachten aan bij mensen. Sarah zou op hoge leeftijd een kind krijgen maar geloofde dat niet, Mozes sloeg op de rots in plaats van te spreken zoals God vroeg, Gideon vroeg meermalen om tekenen en ook Zacharias, de vader van Johannes de Doper, vroeg om bewijs waardoor hij zeker zou weten dat God hem écht een kind zou schenken. Hoe zal Maria reageren op Gods boodschap dat zij als maagd zwanger zou raken?

 Lees Lukas 1:34-38

Besprek samen één of meerdere vragen, hoe spreekt deze tekst tot jou?

 INTERPRETATIE: WAT ZEGT DEZE TEKST NOU EIGENLIJK?

Gelooft Maria Gabriël in eerste instantie? Hoe reageert Maria op dit ogenschijnlijk onmogelijke nieuws?

 TOEPASSING: HOE PAS IK DIT TOE IN MIJN LEVEN?

Leef jij naar Jezus' bovennatuurlijke belofte: 'Zoek eerst het Koninkrijk, en al het andere zal je gegeven worden' (Mat. 6:33)?

 DIEPGANG: WELKE INZICHTEN ZITTEN ER IN DEZE TEKST?

We zien dat de Heilige Geest zelf 'het Zaad plant' in de vruchtbare baarmoeder van Maria. Herken je andere soortgelijke Bijbelse verhalen of thema's?

 REFLECTIE: HOE GA IK HIERMEE OM?

Heb jij wel eens stappen genomen uit geloof, op basis van bijvoorbeeld Bijbelteksten, die je nooit vanuit een werelds perspectief zou nemen?

Toelichting studieleider

Interpretatie

In tegenstelling tot Zacharias, reageert Maria niet uit ongeloof, maar uit nieuwsgierigheid. 'Hoe' zal zij een kind krijgen terwijl ze nooit met een man heeft geslapen? Ze twijfelt niet óf God dat kan, maar *hoe* God dit gaat doen. Gabriël legt uit dat dat niet op een seksuele manier zal gebeuren met een man, maar dat God dat bovennatuurlijk, via de Heilige Geest, zal doen. Na extra bemoediging van Gabriël, reageert Maria duidelijk en dienstbaar: "Zie, de dienaar van de Heere, laat met mij geschieden overeenkomstig uw woord."

Diepgang

Er zijn vele voorbeelden en beeldspraken waarbij God iets tot leven wekt, letterlijk of figuurlijk, door een levende kracht die bij Hem vandaan komt.

- **De schepping** – Gods Geest zweefde over de oervloed, en schiep de hele wereld.
- **Het beloofde Zaad** – In Gen. 3:15 belooft God dat het *Zaad van de vrouw* de slang zal verslaan. Dat is al een hint dat het Zaad niet door een man, maar door God Zelf gegeven zal worden.
- **Abraham en Sara** – Hun lichaam was "verstoven" en toch gaf God hen Isaak, een kind uit belofte, niet uit menselijke mogelijkheid (Rom. 4:19-21).
- **Isaak en Jacob** – Beide voorvaders kregen hun kinderen niet uit eigen kracht; hun vrouwen waren onvruchtbaar totdat God ingreep (Gen. 25:21; 29:31).
- **De Geest geeft leven** – Ezechiël 37:14: "Ik zal Mijn Geest in u geven, en u zult leven." Nieuw leven ontstaat wanneer God Zijn Geest "zaait".
- **Jezus' gelijkenissen over het zaad** – Het Woord zelf is zaad dat in de harten valt en vrucht draagt (Mark. 4:14-20). Dit is het Woord van het Evangelie dat men tot het geloof brengt (en geestelijk tot leven verwekt).

4) LUK. 1:39-45: MARIA BIJ ELIZABET

Maria wacht als jonge vrouw na Gabriëls boodschap niet passief af, maar reist gedreven en haastig af naar Elizabet. Maria zoekt bevestiging en bemoediging bij iemand die haar situatie begrijpt.

Lukas verbindt zo twee generaties en twee wonderlijke kinderen – de voorloper en de Messias – en plaatst dit alles in de context van de Joodse cultuur waarin familie en samen geloven centraal stonden.

 Lees Lukas 1:39-45

Bespreek samen één of meerdere vragen, hoe spreekt deze tekst tot jou?

 INTERPRETATIE: WAT ZEGT DEZE TEKST NOU EIGENLIJK?

Waarom gebruikt Lukas de stemmen van twee vrouwen om Gods werk te bevestigen, terwijl vrouwen toen cultureel vaak geen officiële getuigen waren?

 TOEPASSING: HOE PAS IK DIT TOE IN MIJN LEVEN?

Hoe kunnen wij, net als Maria en Elizabet, elkaars geloof vaker versterken door samen te delen wat God doet in ons leven?

 DIEPGANG: WELKE INZICHTEN ZITTEN ER IN DEZE TEKST?

Wat gebeurt er vaak met personen die de Heilige Geest ontvangen in de Bijbel? Wat zegt dit over de aard van de Heilige Geest?

 REFLECTIE: HOE GA IK HIERMEE OM?

Met wie in jouw omgeving deel jij jouw geloofservaringen of vragen, en hoe helpt dat jou om sterker te vertrouwen op Gods beloften?

Toelichting studieleider

Interpretatie

In de Joodse cultuur van de eerste eeuw hadden vrouwen geen formele status als getuigen. Lukas kiest er bewust voor om juist Maria en Elizabet centraal te stellen: twee vrouwen die, vervuld met de Geest, het werk van God bevestigen en Gods redding letterlijk in zich dragen. Dit past in een breder patroon in de Schrift. Vrouwen zijn vaker de eersten die Gods handelen opmerken of bevestigen: Hanna die Samuel ontvangt en lofzingt (1 Sam. 2), Ruth de vreemdelinge die stammoeder van David wordt, of Debora die Israël leidt als richteres. In het Nieuwe Testament zien we hetzelfde: de Samaritaanse vrouw die haar hele dorp wijst op Jezus (Joh. 4), Maria van Bethanië die Jezus eert door zijn voeten te zalven (Joh. 12), en de vrouwen die als eersten getuigen van het lege graf (Luk. 24:1-10). Lukas benadrukt hiermee dat God niet kijkt naar status of cultuur, maar juist door wie klein geacht wordt, Zijn waarheid en redding bekendmaakt.

Diepgang

Wanneer iemand de Heilige Geest ontvangt, volgt er vaak een directe reactie van lof, profetie of getuigenis. Denk aan Saul en David (1 Sam. 10:10; 1 Sam. 16:13), Elizabet hier (Luk. 1:41-42) die vervuld wordt en profetisch spreekt; Zacharias die na de geboorte van Johannes lofzingt (Luk. 1:67-79); Simeon die de Messias herkent (Luk. 2:25-32); of Pinksteren, waar de discipelen vrijmoedig getuigen in vreemde talen (Hand. 2:4). Het patroon is dat Gods Geest mensen niet stil maakt, maar hun mond opent om God groot te maken en Zijn beloften te bevestigen.

5) LUK. 1:46-56: DE LOFZANG VAN MARIA (MAGNIFICAT)

Na de ontmoeting met Elizabet barst Maria zelf uit in lofprijzing. Deze lofzang staat bekend als het *Magnificat* (Latijn voor "Mijn ziel maakt groot", de eerste woorden van haar lied in v.46). Maria spreekt hier niet alleen als jonge vrouw die Gods belofte ontvangt, maar ook als profetes die Gods grote daden bezingt. Dit staat in de lijn met andere Bijbelse lofzangen, zoals het lied van Hanna (1 Sam. 2). Voor velen herkenbaar: Gods genade en redding roept allereerst aanbidding en lof op.

 Lees Lukas 1:46-56

Bespreek samen één of meerdere vragen, hoe spreekt deze tekst tot jou?

INTERPRETATIE: WAT ZEGT DEZE TEKST NOU EIGENLIJK?

Maria haalt in haar lofzang vele verzen aan uit het OT. Wat zegt dat over haar gedrevenheid als jonge vrouw en kennis van Gods Woord, in een tijd dat men nog geen Bijbels thuis had liggen?

DIEPGANG: WELKE INZICHTEN ZITTEN ER IN DEZE TEKST?

Hoe verbindt Maria in het Magnificat haar persoonlijke ervaring (v.46-49) met Gods grote daden voor Israël (v.50-55)? Wat zegt dit over hoe geloof individueel en collectief samenkomt?

TOEPASSING: HOE PAS IK DIT TOE IN MIJN LEVEN?

Wat zou ons kunnen helpen weer terug te gaan naar die eerste vurige liefde, die velen van ons ervoeren toen we tot geloof kwamen?

REFLECTIE: HOE GA IK HIERMEE OM?

Welke woorden uit het Magnificat raken jou persoonlijk het meest, en waarom?

Toelichting studieleider

Interpretatie

Maria was duidelijk een bijzondere vrouw. Niet alleen omdat ze door God is uitgekozen om Jezus Zelf te dragen en op te voeden, maar door haar karakter, voor zover dat in de tekst duidelijk wordt. Op haar leeftijd al zo'n honger naar Gods woord, zo'n nederigheid en zo'n geloof is bijzonder. Door de vele verwijzingen naar OT-verzen in haar lofzang laat ze blijken dat ze op zijn minst regelmatig in de synagoge was om daar te leren over God, en ook op Hem te leren vertrouwen.

Diepgang

Maria begint met lof over wat God in haar leven gedaan heeft ("Hij heeft oog gehad voor de nederige staat van Zijn dienaar" v.48), maar al snel verbreedt ze haar blik naar Gods trouw aan heel Israël ("Hij heeft Israël, Zijn dienaar, geholpen" v.54). Haar lofzang laat zien dat geloof nooit alleen iets persoonlijks is, maar altijd ingebed in Gods eeuwenoude plan om Zijn volk te redden. Wat God in haar doet, staat niet los van het grotere verhaal van het verbond met Abraham en zijn nageslacht (v.55). Het Magnificat verbindt het individuele getuigenis met de ultieme redding van het hele volk van God, een patroon dat je door de hele Schrift heen ziet (denk aan Hanna in 1 Sam. 2).

SAMENVATTING

Na de priester Zacharias in de tempel richt Lukas de aandacht op Maria, een eenvoudig meisje uit Nazareth. Zo maakt hij de overgang zichtbaar van het oude verbond – priesters, wet en tempel – naar het nieuwe, waarin God door Zijn Geest werkt in wie gering lijkt in de ogen van de wereld. Maria ontvangt de belofte van de Messias, wordt bevestigd door Elizabet, en antwoordt in het Magnificat met lofprijzing. De kern is dat Gods redding niet voortkomt uit menselijke positie of kracht, maar uit Zijn genade en initiatief, en dat dit ons oproept tot geloof, gemeenschap en lof.

GEBEDSSUGGESTIES

Hieronder vind je een aantal gebedssuggesties uit deze studie. Voor wie dat helpend vindt, kan het een manier zijn om stil te staan bij wat besproken is. Dat kan alleen of samen, tijdens of na de studie. Voel je vrij om ermee te doen wat past.

- *"Heer, dank U dat U ook vandaag nog tot ons spreekt, en dat U Uw beloftes zichtbaar maakt door de eeuwen heen."*
- *"Vader, leer ons te zien hoe U in de stilte en in de moeilijke tijden ons nog altijd niet vergeeten bent."*
- *"Heere Jezus, help ons U te volgen in dienstbaarheid, ook wanneer wij niet alles begrijpen."*
- *"God, geef ons de moed om Uw beloften niet alleen te horen, maar er ook op te vertrouwen en naar te handelen in ons dagelijks leven."*
- *"Heer, wij prijzen U dat U klein en groot, sterk en zwak gebruikt om Uw werk zichtbaar te maken!"*